

**Oponentský posudok na diplomovú prácu BcA. Zuzany Ragánovej na tému
„Rekonstrukce náměstí v židovské čtvrti“**

S BcA. Zuzanou Ragánovou som sa zoznámil v rámci jej Erasmus mobility, ktorú absolvovala na Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave. Absolvovala môj predmet Phenomenon of Sound (Fenoménn zvuku), ktorý sa týkal použitia zvuku vo výtvarnom umení a príťahkých disciplínach. Jednou z podmienok ukončenia predmetu bolo vypracovanie zadania s témou zvukovej inštalácie pod názvom „Memories of Places“ (spomienky miest). Diplomantka mi vtedy prezentovala základnú ideu zvukovej inštalácie, týkajúcej sa problematického Lormovho námestia v Mikulove. Som veľmi rád, že sa rozhodla túto ideu rozvinúť do diplomovej práce.

Idea aktívneho zásahu do verejného priestoru prostredníctvom umeleckého diela je pre mňa veľmi atraktívna. Problematika Lormovho námestia v Mikulove by mohla slúžiť ako prípadová štúdia reprezentujúca mnohé ďalšie dizajnersko-architektonické riešenia, ktoré sa stali už bežnou súčasťou nášho životného priestoru v postsocialistickej ére našich novodobých dejín. Nadšené prijatie „divokého“ kapitalizmu ako jedinej alternatívy po páde komunistického režimu so sebou prinieslo množstvo problémov, týkajúcich sa okrem iného aj umenia a verejného priestoru. Okrem opätovného získania osobných slobôd bolo posledných dvadsaťpäť rokov symptomatických aj posunom hodnôt a nárastom istej povrchnosti, či už vo vnímaní, alebo prežívaní každodennosti a osobného, ako aj verejného životného priestoru. A práve s touto povrchnosťou má veľa spoločného téma zabúdania na nepríjemné časti či už globálnych, alebo lokálnych dejín, čo považujem za spoločensky veľmi nebezpečný fenomén. V tomto ohľade pre mňa kritický zásah umelkyne do verejného priestoru jej rodného mesta a pripomínanie tragicky vymiznutého židovského obyvateľstva symbolizuje jeden z najlepších výsledkov, do akého môže vyústiť vzdelávanie v oblasti umenia.

Z obsahového hľadiska je diplomová práca spracovaná veľmi precízne. Diplomantka postupne spracúva všetky dôležité aspekty jej diela. Po analýze súčasného stavu daného prostredia popisuje problematickú rekonštrukciu námestia vrátane

kontroverznej sochy Bakcha ignorujúcej akúkoľvek spojitosť s priestorom a jeho historickými súvislosťami. Ďalej sa obširne venuje fenoménu židovstva. Keď som kapitoly o židovstve a histórii židov v Mikulove čítal po prvý krát, zdalo sa mi, že sú zbytočne detailné, no neskôr som pochopil, že bez tohoto úvodu by nebolo možné úplne porozumieť nasledovnej detailnej analýze židovskej symboliky, ktorá je dôležitou súčasťou diplomantkinho výsledného umeleckého diela. Kapitulu o zvuku vnímam ako potrebný základný exkurz pre čitateľa, ktorý so zvukovými dielami nemá skúsenosť. Oceňujem diplomantkinu snahu o nezaujatosť voči problematike priestoru námestia a prevedenie krátkeho prieskumu „verejnej mienky“. Aj keď si určite nemyslím, že rozhodnutia o zásahoch a rekonštrukciách verejného priestoru by mali prebiehať s vylúčením verejnosti, je podľa môjho názoru nutné, aby bola zachovaná funkcia umenia zušľachťovať, otvárať, prípadne konfrontovať a v istom zmysle teda „rozširovať“ obzory“. To znamená, že napriek viac-menej pozitívnemu prijatiu súčasného stavu námestia zo strany verejnosti nesmie byť dopustené, aby vo verejnom priestore zvíťazil gýč a úplná negácia lokálnych historických kontextov. Aj preto som veľmi rád, že autorka pristúpila k intervencii do súčasného stavu a dúfam, že v prípade jej návrhu nezostane iba pri dočasnej inštalácii.

Návrh samotnej zvukovej sochy je zaujímavý, výstižný a pohybuje sa na hranici konceptuálneho a estetizujúceho. Voľba zvukovej sochy ako formy intervencie do priestoru považujem taktiež za veľmi dobré rozhodnutie. Druhá časť diela, teda návrh rekonštrukcie námestia je tiež veľmi kvalitne spracovaná. V „novom šate“ námestie ponúka esteticky aj funkčne čistejšiu formu, pričom oceňujem zjednotenie materiálov. Diplomantke sa podarilo nespadnúť do „pasce“ v podobe vytvorenia čisto pietneho miesta – naopak, na jednej strane pripomína židovské dedičstvo daného priestoru, s jeho pozitívnymi, ako aj tragickými aspektmi, no zároveň zachováva oddychový charakter námestia. Znovuoživenie či pripomenutie „zabudnutej architektúry“ taktiež považujem za skvelý, no nenútený konceptuálny prvok.

Na záver by som chcel vyjadriť spokojnosť s diplomovou prácou BcA. Zuzany Ragánovej ako celkom – od teoretického uchopenia problému, cez konceptuálne a estetické spracovanie, až po výsledný návrh realizácie.

Diplomová práca „Rekonstrukce náměstí v židovské čtvrti“ diplomantky BcA. Zuzany Ragánovej teda podľa môjho názoru spĺňa ciele zadania a taktiež spĺňa požiadavky na udelenie akademického titulu MgA. Vzhľadom na vyššie uvedené diplomovú prácu odporúčam k obhajobe a navrhujem ju hodnotiť známku „výborně“ (1).

V Bratislave, 13. 6. 2014

Mgr. Matej Gyárfáš, ArtD.

Vysoká škola múzických umení
Bratislava, Slovenská Republika